

Medale Stowarzyszenia Kartografów Polskich 2019

Dla geografów i geodety

Aż cztery osoby otrzymały w br. „Medale Stowarzyszenia Kartografów Polskich im. prof. Andrzeja Makowskiego za istotny wkład w rozwój kartografii”. Do grona laureatów dołączyli: prof. Tadeusz Chrobak, Jerzy Ostrowski, dr hab. Jacek Paślawski oraz dr hab. Wiesława Żyszkowska. Medale uroczystie wręczono przy okazji świętowania dwóch rocznic: 65-lecia studiów kartograficznych na Politechnice Warszawskiej (7 czerwca) i 20-lecia Stowarzyszenia Kartografów Polskich (Wrocław, 11-12 czerwca).

Idea medalu została zainicjowana przez kartografów w 2014 r., tuż po śmierci prof. Andrzeja Makowskiego związanego z Wydziałem Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej. Ten wybitny specjalista w zakresie kartografii, systemowego opracowywania i wydawania map oraz teorii barwy uznawany jest za ojca pomysłodawcę SKP, przez lata wspierającego stowarzyszenie.

Medal przyznawany jest okazjonalnie osobom, które istotnie przyczyniły się do rozwoju polskiej lub światowej kartografii, o uznanej renomie w środowisku, z wieloletnimi wyróżniającymi się osiągnięciami natury naukowej, dydaktycznej, produkcyjnej, organizacyjnej i popularyzatorskiej. Projekt medalu wykonał dr Waldemar Spallek z Zakładu Geoinformatyki i Kartografii Uniwersytetu Wrocławskiego. Pierwszy medal przyznano prof. Władysławowi Pawlakowi w 2015 r., kolejne w 2017 r. otrzymali: prof. Ewa Krzywicka-Blum, prof. Janusz Gołaski oraz Izabella Krauze-Tomczyk (GEODETA 6/2017). Zarówno dotychczasowi, jak i tegorocznici laureaci wpisują się w najlepsze tradycje polskiej kartografii. Większość stanowią geografowie, ale są wśród nich także geodeci.

• Prof. Tadeusz Ryszard Chrobak

(ur. w 1941 r. w Krakowie) – jest jedynym odznaczonym w tym roku geodetą. Jako członek korespondent Polskiej Akademii Umiejętności w szerokim zakresie łączy pracę naukową z praktyką. Po ukończeniu w 1965 r. studiów geodezyjnych na Akademii Górniczo-Hutniczej pracował w produkcji, trzykrotnie na dużych kontraktach zagranicznych. Według jego koncepcji został zrealizowany dla Krakowa pierwszy w Polsce system informacji przestrzennej wyróżniony wieloma nagrodami. Profesor Chrobak był przez 40 lat (1973-2013) nauczycielem akademickim na AGH i przez 5 lat (2004-2009)

pracownikiem naukowo-dydaktycznym Politechniki Warszawskiej.

Stopień naukowy doktora uzyskał na podstawie pracy „Uogólniona metoda metryczna badania przekształceń podobnych przy użyciu reprojekcji” (1978), a doktora habilitowanego nauk technicznych – na podstawie rozprawy „Badanie przydatności trójkąta elementarnego w komputerowej generalizacji kartograficznej” (2000). Na tytuł profesora zwyczajnego przyszedł czas w roku 2008. Ma bogaty dorobek naukowy obejmujący ponad 130 publikacji, brał udział w 3 grantach KBN i grantach NCN jako kierownik.

Zainteresowania badawcze Tadeusza Chrobaka skupiają się na teoretycznych podstawach i aplikacjach kartografii komputerowej. Jest międzynarodowym autorytetem w zakresie cyfrowej generalizacji kartograficznej. Zajmuje się też systemami informacji przestrzennej, ze szczególnym uwzględnieniem ich integracji z katastrami nieruchomości.

Jego praca dydaktyczna przyczyniła się do wypromowania 58 magistrów i 5 doktorów. Tematy wszystkich dysertacji dotyczyły cyfrowej generalizacji kartograficznej, co zaowocowało utworzeniem pierwszej w Polsce szkoły cyfrowej generalizacji kartograficznej. Tadeusz Chrobak jest cenionym dydaktykiem, o czym świadczą nagrody rektorów: AGH (5 naukowych, 2 dydaktyczne) i Politechniki Warszawskiej (1 naukowa, 1 dydaktyczna). W latach 2003-2005 był prodziekanem ds. studiów zaocznych i doktoranckich na Wydziale Geodezji Górniczej i Inżynierii Środowiska. Założył i kierował Studium Podyplomowym GIS na tym Wydziale.

• Mgr Jerzy Ostrowski

(ur. w 1938 r. w Łukowie) studia w zakresie geografii rozpoczął w 1955 r. na Uniwersytecie Warszawskim, a egzamin magisterski na specjalizacji kartografia zdał w 1960 r. Rok później został zatrudniony

w Katedrze Kartografii UW przez swojego promotora, który zaprosił go do redagowania siedmiu ściennych map regionów Polski w skali 1:250 000. Ukierunkowało to kartograficzne zainteresowania Jerzego Ostrowskiego na mapy fizyczne i zaowocowało publikacjami na temat hipsometrii Polski, w których zaproponował nowe cięcia hipsometryczne. Gruntowna wiedza i sprawność kartograficzno-redakcyjna skierowała go w stronę regionalizacji fizyczno-geograficznej. Miał w niej swój udział, współpracując z prof. Jerzym Kondrackim przy realizacji pierwszego „Narodowego Atlasu Polski”.

W 1963 r. Jerzy Ostrowski trafił do Instytutu Geografii PAN na stypendium doktoranckie, a w rezultacie pozostał tam w Pracowni Kartografii (później przemianowanej na Pracownię Kartografii i Systemów Informacji Geograficznej) aż do 2004 r. W tym okresie pełnił też funkcję redaktora naczelnego w Państwowym Przedsiębiorstwie Wydawnictw Kartograficznych w Warszawie. Równoległe uczestniczył m.in. w realizacji dużych przedsięwzięć, jakimi były „Narodowy Atlas Polski” (1973-1978) oraz „Atlas Rzeczypospolitej Polskiej” (1993-1997). Włożył w nie tysiące godzin pracy koncepcyjnej, redakcyjnej, korektorskiej i organizacyjnej, a także wykonał kilkadziesiąt map.

Dzięki jego staraniom w 1964 r. powstała Sekcja Kartograficzna Oddziału Warszawskiego Polskiego Towarzystwa Geograficznego (przewodniczył jej w latach 1967-1970); następnie był przewodniczącym Komisji Kartograficznej PTG (1975-1978). Jest także członkiem założycielem i stałym członkiem SKP, uczestniczył w utworzeniu Oddziału Kartograficznego PTG. Jest członkiem Narodowego Komitetu ds. Międzynarodowej Asocjacji Kartograficznej oraz stałym współredaktorem raportów narodowych przygotowywanych dla MAK. Obecnie jedyna osoba w redakcji „Polskiego Przeglądu Kartograficznego” pracująca nieprzerwanie od początku wydawania tego kwartalnika w Warszawie (1969), czyli przez 50 lat (w latach 1985-1995 był jego redaktorem naczelnym). Autor kilkunastu artykułów w GEODECIE, podróżnik, gawędziarz i kopalnia wiedzy na temat historii kartografii.

Fot. Jan Krupski

Prof. Tadeusz Ryszard Chrobak

Fot. Jan Krupski

Mgr Jerzy Ostrowski

Fot. Archiwum GEODETY

Dr hab. Jacek Paślawski

Fot. Jan Krupski

Dr hab. Wiesława Maria Żyszkowska

• Dr hab. Jacek Paślawski

(ur. w 1942 r. w Zwierzyńcu) – specjalista w zakresie teorii kartografii, prawie całe swoje życie zawodowe związany z Katedrą Kartografii Uniwersytetu Warszawskiego. W 1960 roku podjął studia geograficzne na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UW, wybierając swoją wymarzoną specjalizację – kartografię. Na egzaminie magisterskim obronił w 1965 r. pracę na temat pruskiej mapy *Karte des Deutschen Reiches* w skali 1:100 000. Staż odbył w PPWK w Warszawie, gdzie przepracował 4 lata. Z końcem 1969 r. rozpoczął studia doktoranckie na UW. W 1973 r. doktoryzował się na podstawie pracy „Kartograficzne aspekty regionalizacji ekonomiczno-geograficznej”.

Kluczowe znaczenie dla naukowego rozwoju Jacka Paślawskiego miał wyjazd w roku 1976 na roczne stypendium do Kansas University. Od tego czasu wiodącym problemem naukowym stały się dla niego badania nad metodą kartogramu, rozszerzone później na metodę kropkową oraz na szeroko rozumiane zagadnienia metodyki i form prezentacji kartograficznej. Zwieńczeniem tych badań była praca pt. „Kartogram jako forma prezentacji kartograficznej”, na podstawie której w 1992 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego. 5 lat później został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego i objął kierownictwo Katedry Kartografii UW, które piastował przez 12 lat. W latach 1985-1994 prowadził również zajęcia z kartografii i topografii w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach. W 2011 r. przeszedł na emeryturę. Wypromował 6 doktorów i ponad 30 magistrów. Warto też wspomnieć, że w 1998 r. przygotował skrypt „Jak opracować kartogram”, a w 2006 r. pod jego redakcją naukową został wydany podręcznik „Wprowadzenie do kartografii i topografii”.

Jacek Paślawski aktywnie udzielał się w pracy społecznej i organizatorskiej. W latach 1966-2009 przede wszystkim w ramach PTG (Oddział Warszawski) oraz Komisji Kartograficznej. W roku 1999 brał udział w powołaniu do życia Oddziału Kartograficznego PTG i był jego pierwszym przewodniczącym. W 1977 r. został członkiem redakcji „Polskiego Przeglądu Kartograficznego”, a w latach 1996-2014 był jego redaktorem naczelnym. Brał udział w pracach Rady Redakcyjnej „Atlasu Rzeczypospolitej Polskiej”, przez wiele lat był członkiem Komitetu Narodowego ds. MAK, a także Państwowej Rady Geodezyjnej i Kartograficznej.

• Dr hab. Wiesława Maria Żyszkowska

(ur. w 1940 r. w Pustyni koło Dębicy) swoją ścieżkę zawodową rozpoczęła od studiów geograficznych. W 1962 r. obroniła pracę magisterską ze specjalizacji geomorfologia na Uniwersytecie Wrocławskim. Pierwsza praca w PPWK we Wrocławiu wpłynęła na rozwój jej zainteresowań kartografią. W konsekwencji w 1964 r. podjęła kolejne studia na macierzystej uczelni, tym razem na specjalizacji kartografia. Po ich ukończeniu w 1966 r. na 5 lat objęła stanowisko kierownika Pracowni Dokumentacji Kartograficznej PPWK we Wrocławiu. Kolejnym miejscem pracy był Zakład Kartografii Instytutu Geograficznego UW, gdzie przez 4 lata była opiekunką zbiorów kartograficznych, zanim przeszła na etat naukowo-dydaktyczny. Rozprawę doktorską pt. „Analiza charakterystycznych cech rzeźby na podstawie numerycznych modeli terenu” obroniła w 1980 r.

Przy okazji pracy doktorskiej ujawniło się jej zainteresowanie technikami komputerowymi. Bez wątpienia Wiesławę Żyszkowską można zaliczyć do stosunkowo

niewielkiego wówczas grona prekursorów technik cyfrowych w geografii. Z czasem obszar jej zainteresowań naukowych objął aspekty budowy baz danych przestrzennych i GIS w badaniach środowiska geograficznego. Podstawę kolokwium habilitacyjnego w 2001 roku stanowiła praca pt. „Semiotyczne aspekty wizualizacji kartograficznej”. Tym razem zainteresowania naukowe poszły w stronę teorii kartografii w zakresie podstaw i teorii języka kartograficznego w obrazie mapy oraz przenoszenia informacji. Następnie zostały rozszerzone o zagadnienia percepcji, a także problematykę struktury i funkcji map tematycznych.

1 stycznia 2002 r. Wiesława Żyszkowska objęła funkcję kierownika Zakładu Kartografii. W czerwcu 2006 r. została mianowana na stanowisko profesora UW, a we wrześniu 2011 r. przeszła na emeryturę. Jej dorobek publikacyjny obejmuje ponad 100 pozycji. Była aktywna w organizacjach naukowych, takich jak: PTG (m.in. przewodnicząca Oddziału Kartograficznego), Sekcja Kartograficzna przy Komitecie Nauk Geograficznych PAN, SKP, Komisja Geoinformatyki PAU oraz Komisja „Grupy bez Dostatecznej Reprezentacji i Kartografia” Międzynarodowej Asocjacji Kartograficznej. Tej ostatniej komisji przewodniczyła w latach 2007-2011.

Jako ciekawostkę dodajmy, że wcześniej komisja nosiła nazwę „Gender & Cartography” (2003-2007), a pracami jej kierowała prof. Ewa Krzywicka-Blum (wyróżniona medalem 2 lata temu). Tuż przed Konferencją MAK w Moskwie w 2007 r. profesor podniosła sprawę kontynuacji działalności komisji zarówno co do formy (przynajmniej, że nie do końca była trafiona jej nazwa), jak i kierunku (GEODETA 2/2007).

opracowała Anna Wardziak
m.in. na podstawie materiałów SKP